

ادامه از صفحه اول

آتش‌بس در قفقاز

و تحلیل‌های ناسیونالیستی

در ترکیه که چند سال است خود را در قالب عثمانی ارزیابی می‌کند، غافل از اینکه حتی عثمانی هم هرگز در قفقاز جایگاهی نداشته است، اکنون صرفا به‌دلیل مشابهت‌های زبانی و در قالب برادر بزرگ‌تر ترکان جهان و نیز با توجه به ارمنی‌ستیزی در زمان اشغال سرزمین‌های باستانی ارمنستان روم در زمان جنگ جهانی اول، برای خودش این حق را قائل شده بود که در این جنگ حمایت خود را از جمهوری آذربایجان اعلام و حتی طبق برخی اخبار، نیروهایی از میان سلفیون مورد حمایت خودش از جبهه سوریه به کمک جمهوری آذربایجان اعزام کند. طبیعی است جمهوری آذربایجان در آن وانفکسای جنگ‌پذیرای آنان بوده است. ناسیونالیست‌های ترکیه هم‌زمان در اندیشه پان‌ترکیستی، این جنگ را فرصتی دانستند که با توجه به مختصر اتصال نخجوان با ترکیه از کردیدور آراتار، چنانچه جمهوری آذربایجان بتواند نواری در شمال ارس اشغال و کریسدر ارتباطی با نخجوان را از آن طریق برقرار کند، آنگاه با دستیابی توهمی به قره‌داغ و چچن و اینگوش و جمهوری‌های قزاقستان و ترکمنستان و ازبکستان و قرقیزستان تا سین‌کایک و اویغور و مناطق خودمختار ترک‌نشین سیبری به نوعی یکپارچگی امپراتوری ترک دست یابند. در نقشه‌های منتشرشده در ترکیه چند کیلومتر نوار ساحلی ارس نیز انعکاس یافت که مرز ارمنستان با ایران را قطع می‌کند. این نقشه توهمی از دیدگاه‌های مختلف موجب نگرانی و واکنش در میان ناسیونالیست‌های ایرانی شد.

ارمنستان در شرایطی استثنائی در جنگی به‌خاطر دفاع حقوق متکسبه و تاریخی منطقه ارمنی‌نشین ناگورنو بخشی از سرزمین‌های جمهوری آذربایجان را اشغال غیرقانونی کرد. ارمنستان باید پیش از اینها به آن اشغال پایان و به راه‌حل صلح‌آمیز تن می‌داد و باید توجه می‌داشت که در جنگ با کشوری قوی‌تر و بزرگ‌تر و ثروتمندتر جز باخت نتیجه‌ای ندارد. نخست‌وزیر ارمنستان به ملاحظه ناسیونالیست‌های ارمنی ناچار بسود در مقابل پیشروی جمهوری آذربایجان مقاومت کند تا بفهماند که ایستادگی جز آسیب ثمری ندارد. تلاش ایران برای میانجیگری منصفانه و اعلام حمایت از حقوق جمهوری آذربایجان در اراضی اشغال‌شده‌اش البته مفید بود؛ اما طبیعتا مانند میانجیگری متکی بر قدرت و سلطه روسیه اثربخش نبود؛ زیرا روسیه از قبیل به جمهوری آذربایجان اعلام کرده بود که اجازه ورود به خاک ارمنستان را نخواهد داد که هشداری دوجانبه بود، زیرا به ارمنستان نیز حالی می‌کرد در دفاع از اراضی اشغال‌شده از آذربایجان روی روس‌ها حساب کنند!.

در باب نگرانی ناسیونالیست‌های ایرانی در زمینه جدی‌گرفتن نقشه مناج پان‌ترکیستی، می‌توان گفت اگر در ایران هم کسی در اندیشه نباشد، روسیه به‌هیچ‌وجه‌پذیرای توهمات پان‌ترکیستی نیست و چنین اجازه‌ای نمی‌دهد؟ اما مگر ارمنستان به‌عنوان حاکم سرزمین و دارنده منافع در مرز مشترک خودش با ایران تحمل می‌کند یا مگر شورای امنیت اجازه این قبیل اشغالگری‌های گستاخانه را می‌دهد.

دادن راه دستیابی متقابل، یعنی نصب زمین‌ی و احتمالا ریلی و حتی با امکانات جدب خطوط مواصلاتی و لوله‌های حمل گاز و نفت که گاه از تونل و کاه از بل و با راه‌های دستیابی زیرگذر و روگذر همراه خواهد بود، آن هم در فاصله نزدیک‌تر میانه نخجوان به سرزمین اصلی و نه از کناره رودخانه ارس، حق متقابل ارمنستان و جمهوری آذربایجان است و نمی‌تواند حقوق مرزی و ارتفاق ایران را نقض کند؛ اما مسئله این است که موضوع ابراز نگرانی ناسیونالیست‌های ایرانی از این نقشه توهمی حتی اگر بیجا هم باشد مفید است و باید از سوی مقامات دیپلماتیک با کشورهای ذریبط یعنی ارمنستان و روسیه و جمهوری آذربایجان مطرح و تـا آنجا که به ایران مربوط می‌شود، همدار جدی داده شود، زیرا نقض زیان‌بخش، مرزهای بین‌المللی موجب درگیری و ممانعت در سراسر مرزها خواهد شد. این ابراز نگرانی درباره مرزهای ایران با ارمنستان و آذربایجان، با مسائلی مانند تبلیغ‌های کودکانه درباره واگذاری جزیره کیش تا سه روز دیگر به فلان کشور یا بخشیدن حقوق توهمی ۵۰درصدی ایران در دریای خزر فرق می‌کند و به اقدام پیشگیرانه جدی و شفافیت و توضیح مسئولان مربوطه به ملت نیاز دارد.

پایگاه اطلاع رسانی مقام معظم رهبری: حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در پیامی با تبریک و تسلیت شهادت و فقدان دانشمند برجسته و ممتاز هسته‌ای و دفاعی، جناب آقای محسن فخری‌زاده، بر مجازات قطعی عاملان و آمران این جنایت و همچنین لزوم پیگیری تلاش علمی و فنی این شهید تأکید کردند.
متن پیام مقام معظم رهبری به این شرح است:

ایسنا: رئیس‌جمهور روز گذشته در جلسه ستاد ملی مدیریت ویروس کرونا، با اشاره به ترور شهید محسن فخری‌زاده گفت: «مردم کشور ما و مردم جهان در جریان یک اقدام تروریستی بودند که دشمنان ایران علیه یک پژوهشگر و دانشمند ایرانی که ماه‌های اخیر وقت خود را صرف کرونا و پژوهش و ساخت کیت‌ها در این زمینه کرده بود، انجام دادند. ایشان برای خودکفایی کشور در دارو و تجهیزات در بخش پژوهشی و وزارت دفاع که مسئول آن بود، کار زیادی را انجام داد و این بخش توانست بخشی از نیازهای مردم را در زمینه مقابله با کرونا تأمین کند». حسن روحانی افزود: «این ترور

شرق: در پی ترور محسن فخری‌زاده، رئیس‌جمهور در پیام تسلیتی تأکید کرد: «بی‌شک این حادثه تروریستی و مذبوحانه ناشی از عجز و ناتوانی دشمنان قسم‌خورده ملت ایران در برابر حرکت علمی و افتخارات و توانمندی‌های ملت بزرگ ایران و شکست‌های پی‌درپی آنان در منطقه و دیگر عرصه‌های سیاسی جهان بود». رئیس مجلس نیز با صدور پیامی ترور محسن فخری‌زاده را محکوم و عنوان کرد: «نهادهای امنیتی و اطلاعاتی تسریت به شناسایی، دستگیری و اشد مجازات عوامل این حادثه تروریستی اقدامات لازم را به انجام برسانند». همچنین اسحاق جهانگیری، معاون اول رئیس‌جمهور، عبدالرضا رحمانی‌فضلی، وزیر کشور، علی ربیعی، سخنگوی دولت و محمود واعظی، رئیس دفتر رئیس‌جمهور، در پیام‌های جداگانه شهادت فخری‌زاده را تسلیت گفتند. آیت‌الله جنتی، رئیس مجلس خبرگان رهبری، نیز در پیامی نوشت نیروهای امنیتی با رصد اطلاعاتی، عناصر پلید ترور فخری‌زاده را شناسایی کنند. آیت‌الله امینی با رصد اطلاعاتی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، نیز در پیامی شهید فخری‌زاده را در ارتقای توانایی‌های دفاعی کشور فردی مؤثر دانست و شهادت او را تسلیت گفت. عباسعلی کدخدایی، سخنگوی شورای نگهبان، هم در حساب توئیتری خود نوشت: «ترور شهید فخری‌زاده و دیگر دانشمندان هسته‌ای به دست عوامل جنایتکار صهیونیست‌ها، نیازمند پاسخی قاطع و سریع است». محسن رضایی، دبیر مجمع تشخیص مصلحت نظام، نیز در نامه‌ای به رئیس‌جمهور توصیه کرد: «بدیهی است که کمک‌گرفتن از مردم و استفاده از فناوری‌های پیشرفته در خنثی‌سازی این‌گونه حرکات تروریستی، امری اجتناب‌ناپذیر است».

دیدار وزیر دفاع با خانواده شهید فخری‌زاده

وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح روز گذشته با حضور در منزل شهید محسن فخری‌زاده با خانواده ایشان دیدار و گفت‌وگو کرد. به گزارش برنا، امیر حاتمی در حاشیه این دیدار، گفت: «همسر گرامی شهید عزیزمان تنها خواسته‌اش از ما این بود که اجازه ندید راه ایشان بسته بماند. من هم با اطمینان عرض کردم که حتما همه ما به‌ویژه همکاران، همیاران و شاگردان